

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 25

Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благун Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Богуш Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри менеджменту Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу проектного управління ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражієне Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 7 від 27.07.2020 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта,
013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта, 015 – Професійна освіта
(за спеціальностями), 016 – Спеціальна освіта)
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Науковий журнал «Інноваційна педагогіка» зареєстровано
Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 22897-12797Р від 02.08.2017 року)

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32843/2663-6085>

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Бондар Т.І. РОЗВИТОК ПРАВОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	9
Джоу Юнь АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ТВОРЧОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ ПРАКТИЧНИХ ДОРОБОК З ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КИТАЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ	15
Жданкіна А.В. ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОБЗАРСТВА У ФОРМУВАННІ ПАТРІОТИЗМУ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	18
Лялюк Г.М. РЕФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ОПІКИ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ В УКРАЇНІ (1991–2007).....	22
Соловей М.В. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 40-Х РР. ХХ СТ.....	29
Федина-Дармохвал В.С. СТРАТЕГІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	35

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Баюрко Н.В. РОЗВИТОК ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ.....	39
Бондаренко Д.В. СПЕЦИФІКА РОБОТИ ІЗ ЖІНОЧИМ ВОКАЛЬНИМ АНСАМБЛЕМ.....	45
Борщов С.М. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КОМПОНЕНТІВ АРТИСТИЗМУ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЇ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИМ УДОСКОНАЛЕННЯМ ЗІ СТУДЕНТАМИ.....	49
Дика Н.М., Глазова О.П. ГЕНДЕРНА ЛІНГВІСТИКА В СИСТЕМІ МОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	53
Заїка О.В., Кухарчук Р.П. ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПРОЕКТИВНА ГЕОМЕТРІЯ ТА МЕТОДИ ЗОБРАЖЕНЬ».....	57
Зубарева О.Г. ІНТЕГРАЦІЯ ДИСЦИПЛІН ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ЯК МОТИВАЦІЯ УЧНІВ ДО ПІЗНАННЯ СВІТУ.....	63
Клімішина А.Я. ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ LEARNINGAPPS.ORG ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	69
Король Т.Г. ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОЛАБОРАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО КОНТРОЛЮ В НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДУ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....	75
Лопіна Н.А. ОЦІНКА БАЗОВИХ УМІНЬ І НАВИЧОК, ВМОТИВОВАНОСТІ ТА ДУМКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СФЕРІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ У ПОВСЯКДЕННУ ПЕДАГОГІЧНУ РОБОТУ.....	79

Moskal T.D. PRECONDITIONS OF LEADING A SUCCESSFUL DISCUSSION IN TESL FORMAT.....	91
Онофрійчук Л.М., Ігнатєва І.Н., Маліновська Л.В. ФОРМУВАННЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ.....	96
Родюк Н.Ю., Голюк О.А. ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНИХ АСПЕКТІВ У ФОРМУВАННІ ЧИТАЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	100
Скрипник Н.І. МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОСНОВА СУЧАСНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-СЛОВЕСНИКІВ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	104
Шемчук В.А., Донець І.О., Леоненко А.В., Красілов А.Д., Кулібаба С.О. МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ РУКОПАШНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ.....	108
Шемчук В.А., Петрачков О.В., Федоренко О.О., Муштатов Ю.В., Коновалов Д.О. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ТАКТИЦІ АРМІЙСЬКОГО РУКОПАШНОГО БОЮ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	113
РОЗДІЛ 3. КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА	
Базилевська О.О., Чигрина В.А. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	119
Беседа В.В. ВИДЫ И ПРИЧИНЫ СКОЛИОЗОВ У ДЕТЕЙ РАННЕГО И ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА С ЗАДЕРЖКОЙ ПСИХОМОТОРНОГО РАЗВИТИЯ	123
Бодарева М.І. ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ PICTURE EXCHANGE COMMUNICATION SYSTEM І СИСТЕМИ П. ГАЛЬПЕРІНА ЯК ОПТИМІЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ РОЗЛАДІВ	130
Ленів З.П. ДИСТАНЦІЙНІ ТРЕНІНГИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ ЗА УМОВ ІНКЛЮЗІЇ.....	133
Літовченко О.В. ШЛЯХИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ ЗАТЯЖНИХ ФОРМ ЗАЇКАННЯ У ДІТЕЙ.....	138
РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ	
Гордійчук С.В. ЯКІСТЬ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА.....	144
Хоменко В.В. КОНСАЛТИНГОВІ ПОСЛУГИ В ОСВІТІ.....	149
РОЗДІЛ 5. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ	
Жембровський С.М., Федоренко О.О., Мілаєв О.І., Мартиненко О.М., Воронін А.І. ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	153
РОЗДІЛ 6. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Апрелева І.В., Чаговець А.І., Яковенко В.В. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	158

Миськова Н.М., Гончар Н.П. ОСОБЛИВОСТІ САМОРОЗВИТКУ ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА УМОВ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	163
Шаповалова О.В., Бутенко В.Г., Бойченко М.А. УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ НАСТАВНИЦТВА У ПРОЦЕС ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	167
РОЗДІЛ 7. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ	
Хімчук Л.І. ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДІАГНОСТУВАТИ ТА РОЗВИВАТИ РАННІ ІНТЕРЕСИ УЧНІВ.....	171
РОЗДІЛ 8. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ	
Боднар Т.О. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ЯК СУЧАСНОГО МЕТОДУ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ	177
Гаврілова Л.Г., Прошкін В.В. ТЕХНОЛОГІЯ ТРАНСМЕДІА ЯК СУЧАСНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	181
Зелінська С.А. МЕТОДИ ПОБУДОВИ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ СКЛАДНИХ ХІМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ.....	185
Клочко О.В. НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ: ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ МОВ ПРОГРАМУВАННЯ.....	190
Кузан Г.С., Гордієнко Н.В., Рак Н.В. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	194
Лановенко-Мельник Н.В., Басовська С.Ю., Остапчук Л.О., Плакидюк О.Ю., Хохлан В.О. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	199
НОВИЙ ВИД НАУКОВИХ ПОСЛУГ.....	204

ТЕХНОЛОГІЯ ТРАНСМЕДІА ЯК СУЧАСНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН TRANSMEDIA TECHNOLOGY AS A MODERN PEDAGOGICAL PHENOMENON

У статті розглянуто актуальну проблему поступового входження в освітній процес сучасної школи технології трансмедіа. Проаналізовано наявні підходи до розуміння поняття «трансмедіа» та близьких до нього дефініцій «крос-медіа», «гібридні медіа», «інтерактивні медіа» тощо. На основі аналізу закордонних та вітчизняних наукових розвідок визначено основні технологічні принципи, за якими створюються нові медіа, серед яких числова репрезентація (Numerical Representation), модальність (Modularity), автоматизація (Automation), мінливість (Variability), транскодуння (Transcoding). Поняття «трансмедіа» у закордонній науці тлумачиться переважно як трансмедійна розповідь (transmedia storytelling), трансмедійна аудиторія (transmedia audience), трансмедійна серійність (transmedia seriality), трансмедійний Всесвіт (transmedia Universe). У вітчизняних дослідженнях «трансмедіа» – це найчастіше підхід чи комплекс підходів до створення мультиплатформного наративу. Відзначено, що трансмедійна розповідь (Transmedia Storytelling) є однією з найпоширеніших форм реалізації технології трансмедіа. Наведено приклади інших форм: трансмедійні франшизи (Transmedia Franchising), трансмедійний театр (Transmedia Theater), трансмедійна музика (Transmedia Music) та трансмедійний маркетинг (Transmedia Marketing). Доведено, що для створення переконливого й впливового трансмедійного продукту необхідною умовою є поєднання різних культурних форм. Вказано на педагогічний потенціал технології трансмедіа, що реалізує переваги цифрових технологій і поєднує їх із традиційними навчальними методиками, та на необхідність розвитку трансмедійної грамотності, оскільки це створить умови для переведення учня (студента) із пасивного і відчуженого користувача в активного споживача. Наведено наявні приклади використання трансмедіа в освіті, серед яких: створення цифрових наративів, видання інтерактивних книжок, створення

навчальних засобів («живі книжки» / “live books”) із мультимедійними додатками, проведення віртуальних екскурсій.

Ключові слова: нові медіа, трансмедіа, трансмедійна технологія, трансмедійна грамотність, цифровий наратив.

The topical problem of gradual entry into the educational process of the modern school of transmedia technology was considered in the article. The existing approaches to understanding the concept of “transmedia” and related definitions of “cross-media”, “hybrid media”, “interactive media”, etc. are analyzed. Foreign and domestic scientific research is determined and systematized the basic technological principles according to which new media are created. Among them: numerical representation, modularity, automation, variability, transcoding. The concept of “transmedia” in foreign science is interpreted mainly as a transmedia storytelling, transmedia audience, transmedia seriality, transmedia Universe. In domestic research “transmedia” is often an approach or a set of approaches to creating a multiplatform narrative. It is noted that the transmedia story is one of the most common forms of implementation of transmedia technology. Examples of other forms are given: Transmedia Franchising, Transmedia Theater, Transmedia Music and Transmedia Marketing. The authors of the article proved that a combination of different cultural forms is a necessary condition for the creation of a convincing and influential transmedia product. The pedagogical potential of transmedia technology, which realizes the advantages of digital technologies and combines them with traditional teaching methods, and the need to develop transmedia literacy, as it will create conditions for the transfer of students from passive and alienated users to active consumers. There are available examples of the use of transmedia in education, including the creation of digital narratives, the publication of interactive books, the creation of educational tools (“live books”) with multimedia applications, virtual tours, etc.

Key words: new media, transmedia, transmedia technology, transmedia literacy, digital narrative.

УДК 378.147: [37.011.3-051:78]:
004.032.6
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-1.35>

Гаврілова Л.Г.,

докт. пед. наук, професор,
завідувач кафедри теорії і практики
початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Прошкін В.В.,

докт. пед. наук,
професор кафедри комп'ютерних наук
і математики
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Процеси дигіталізації сучасного суспільства, стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних (цифрові) технологій, медіаконвергенція, виникнення нових медіаплатформ, оновлення технічних принципів побудови медіа приводять до суттєвих змін у формах і технологіях, зокрема, однією з поширених стає технологія трансмедіа.

Трансмедійні твори як продукти культури, освіти, медіасфери являють собою своєрідні гібридні аудіовізуальні форми і потребують теоретичного осмислення нових наукових дефініцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття «трансмедіа» (Transmedia) на початку ХХІ ст. введено американським філософом і культурологом Г. Дженкінсом [1], який цей термін уживав у контексті трансмедійної розповіді

(Transmedia storytelling). Феномен інтерактивної та мультиплатформної розповіді (нарратив) і натепер залишається однією з найпоширеніших форм реалізації технології трансмедіа, проте нині виникли й інші форми трансмедійних проєктів.

Основна кількість наукових розвідок, у яких надано теоретичне обґрунтування поняття «трансмедіа», – це роботи закордонних дослідників, а саме: Д. Девідсона [2], Д. Ламберта [3], Д. Лонга [4], А. Сколарі [5], Р. Гембарато [6] та ін. Зауважимо, що почасти «трансмедіа» уживається як синонімічне поняттям «крос-медіа» (Cross-media), «гібридні медіа» (Hybrid media), інтегративні медіа (Integrated media) тощо. На це вказують М. Журба [7], Н. Соколова [8]. Проте, як влучно зазначає В. Орехова, незважаючи на поверхову схожість названих технологій, об'єднаних принци-

пом конвергентності, варто зазначити власну специфіку концептів, що ставить під сумнів тотожність їх із трансмедійністю [9].

Мета статті. Спробуємо визначити специфіку трансмедійної технології, звернути увагу на можливості та перспективи її використання в педагогіці.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж розглядати дефініцію терміна «трансмедія», згадаємо його базове поняття – «медія», яке розуміємо як канали й інструменти, використовувані для зберігання, передавання й подавання інформації або даних. У більш широкому розумінні «медія» означає єдине середовище для передачі будь-яких даних у будь-яких цілях [10]. Більшість науковців розглядають поняття «медія» як технологію й інструмент створення і поширення контенту текстової, звукової та візуальної форми, яка включає в себе класичну технологічну сімку (друковане видання, аудіо- та відеозаписи, радіо, кінематограф, телебачення, комп'ютерні мережі, мобільні технології) та засоби невербальної комунікації [9]. Аудиторію, яка використовує медіазасоби для комунікації і самовираження, називають медіакористувачами, а технічні засоби медія – медіаплатформами.

З розвитком Інтернету та цифрових технологій з'явилися так звані нові медія, серед яких:

- крос-медія (Cross-media) – одночасне комбінування (онлайн і офлайн) різних медіаплатформ; поширення відомостей в переконливому, корисному та візуально привабливому вигляді за допомогою різних засобів інформації [11]. Як зазначає К. Якубетц [12], продукт крос-медія є самостійною формою оприлюднення даних, комунікацією, діалогом, інтеракцією тощо;

- гібридні медія (Hybrid media), які застосовують традиційні та нові медія для комунікації та передачі повідомлень найбільш ефективним засобом; як уважає М. Журба, цей вид медія тісно переплітається з «гібридним мистецтвом», коли відбувається злиття різних форматів медія та художніх жанрів, отже, ідеться про гібрид інформаційних технологій, мистецтва і науки [13];

- інтерактивні медія (Interactive media) – цифрові медія, пов'язані з концепцією дизайну взаємодії, які містять мультимедійний контент (текст, рухомі зображення, анімація, відео, аудіо, відеогри тощо) та реагують на дії користувача; типовий приклад інтерактивних медія – вебсайти соціальних мереж.

Один із відомих теоретиків медія Л. Манович [14] чітко визначив основні технологічні принципи, за якими створюються нові медія, як-от:

- числова репрезентація (Numerical Representation), що означає можливість створювати цифрові копії та маніпулювати ними;

- модальність (Modularity), фрактальна структура, що надає можливість комбінувати медія, змінювати їхній розмір без втрачання ідентичності;

- автоматизація (Automation), яка вказує на абсолютну обмеженість рівнем програмування, тобто цілковиту автоматизацію;

- мінливість (Variability), що забезпечує існування медія в необмеженій кількості версій, будь-яких формах та рівнях деталізації;

- транскодування (Transcoding) як можливість перетворення медія, так званої зміни формату [14].

Однією з найпоширеніших форм реалізації технології трансмедія є трансмедійна розповідь (Transmedia Storytelling) – спосіб подання історії з використанням різних медіаплатформ; продукт професійної діяльності, побудований за принципами трансмедійності (О. Агрікова) [15, с. 69]. Принципова різниця трансмедійної історії полягає в активній позиції аудиторії: зазвичай споживання інформації через медіаплатформи є пасивним прийняттям того, що запропоновано, проте технологія трансмедія залучає аудиторію до співтворчості, співучасті, спонукає спільно створювати розповідь різними способами.

Зазначимо, що трансмедійна розповідь є лише одним із прикладів використання технології трансмедія. Серед інших, на думку Е. Спаулдінга [16], такі:

- трансмедійні франшизи (Transmedia Franchising), прикладами яких є «Матриця», «Індіана Джонс», «Зоряні війни», «Покинуті» тощо, які розширювали світ та залучали нову аудиторію завдяки створенню нової продукції та рекламним пропозиціям;

- трансмедійний театр (Transmedia Theater) – багатовекторний експериментальний театр, коли глядачі мають можливість вибирати, за яким персонажем спостерігати та яку сюжетну лінію розвивати (наприклад, театральні проєкти С. Макбурні у британському театрі «Complicite»);

- трансмедійна музика (Transmedia Music) – серії концептуальних музичних альбомів, підтриманих рекламними виробами та медіаакціями (наприклад, проєкт «The Band as a Brand» [17], мультиплатформний проєкт Бьорк «Biophilia»), трансмедійні наративи про музичні бренди;

- трансмедійний маркетинг (Transmedia Marketing), коли розробляється комп'ютерна гра для реклами певного товару (наприклад, «Audi's Art of the H3ist», створена для реклами нової моделі Audi) [16].

Е. Спаулдінг пропонує органічне поєднання різних культурних форм, комп'ютерних ігор та видів мистецтва для створення видовищних трансмедія-проєктів (рис. 1).

З огляду на поширеність технології трансмедія в різних сферах життя (медія, культура, розваги тощо), науковці звертають увагу на її педагогічний потенціал. Водночас акцент переходить на формування трансмедійної грамотності. Наприклад, А. Сколарі, який рекомендує використовувати трансмедійну технологію в освіті,

Рис. 1. Поєднання культурних форм для створення переконливого та впливового трансмедійного продукту (за Е. Спаулдінгом) [16]

диференціює традиційні цифрові, інтернет-навички і трансмедійну грамотність, уважає останню абсолютно новим підходом, який переводить учня / студента із пасивного і відчуженого користувача в активного споживача. Якщо традиційна медіаграмотність орієнтована переважно на книги або на телебачення, то трансмедійна грамотність ставить у центр свого аналітичного та практичного досвіду цифрові мережі й інтерактивний медіадосвід [18].

А. Сколарі з колективом дослідників надав докладний опис ключових трансмедійних навичок, якими має володіти молодь. До цих навичок було віднесено відтворення, судження (аналіз), трансмедійні навігації, мережеві та комунікативні складові частини, тобто як конкретно технологічні, так і навички, пов'язані з ідеологічними й естетичними проявами [18].

Висновки. Загальний огляд сучасної технології трансмедіа, яка охоплює більшість сфер життя в умовах інформаційного суспільства (нові медіа, цифрова культура, віртуальні ігри тощо), дозволив дійти висновку щодо доцільності використання цієї технології в освітньому процесі закладів загальної середньої та вищої освіти. Трансмедійна технологія реалізує переваги цифрових технологій і поєднує їх із традиційними навчальними методиками.

Можна навести наявні нині приклади використання трансмедіа в освіті, як-от:

– створення цифрових наративів, які поєднують мистецтво розповіді (історії) з полісередовищністю мультимедіа, включаючи графіку, аудіо-, відео- і вебпублікації; цей досвід має науково-теоретичне й методичне підґрунтя (як приклад наведено ґрунтовне дослідження Л. Тимчук [19] та ін.);

– видання так званих інтерактивних книжок для позакласного читання (наприклад, «Аліса у країні чудес»), коли в дітей є можливість не лише читати текст, але й взаємодіяти з інтерактивними ілюстраціями;

– створення підручників та навчальних посібників (так звані «живі книжки» / “Live Books”) із мультимедійними додатками, перехід до яких здійснюється через QR-код; цей підхід найчастіше використовується в навчальних засобах із мистецтва (підручники для НУШ з інтегрованого курсу «Мистецтво» О. Калінченко та Л. Аристової), української й англійської мов (посібник «Українська мова. Граматичні розбори», «Нові імена в літературному читанні» для 2–4 кл.; “English. Reading trainer” / «Тренажер із читання англійською мовою» С. Коула), математики («Додаю та віднімаю <...>. Математичний тренажер з усної лічби») та ін.;

– використання трансмедійної технології для створення віртуальних екскурсій у музеї (проект “Bosch” Національного музею Прадо в Мадриді, у якому залучено трансмедійний сторителлінг для опису історичних подій).

Отже, концептуальне коло феномену «трансмедіа» доводить, що це поняття охоплює цілий спектр явищ і фундаментальних змін у медіасередовищі. Це дозволяє презентувати його як особливу категорію, сформовану в рамках сучасного мультимедійного медіапростору.

Сучасні тенденції в освіті, тотальна дигіталізація освітнього процесу, спричинена пандемією COVID-19, підштовхують педагогіку до переформування та більш глибокого занурення в можливості цифрового навчання. І не останню роль в цьому процесі має відіграти технологія трансмедіа, освітній потенціал якої набуває все більшого значення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Jenkins H. Transmedia Storytelling. *MIT Technology Review*. 2003. URL: <https://www.technologyreview.com/2003/01/15/234540/transmedia-storytelling/>.
2. Davidson Dr. Cross-Media Communications: an Introduction to the Art of Creating Integrated Media Experiences. Carnegie Mellon University. Pittsburgh, PA : ETC Press, 2010. URL: <http://repository.cmu.edu/etcpres/6>.
3. Lambert J. Digital Storytelling Cookbook and Travelling Companion version. Third Edition. Digital Diner Press, 2009. URL: <https://wrd.as.uky.edu/sites/default/files/cookbook.pdf>.
4. Long G. Transmedia Storytelling: Business, Aesthetics and Production at the Jim Henson Company. Master Thesis. Massachusetts Institute of Technology. 2007. URL: <https://dspace.mit.edu/handle/1721.1/39152>.
5. Scolari C. Transmedia Storytelling: Implicit Consumers, Narrative Worlds and Branding in Contemporary Media Production. *International Journal of Communication*. 2009. Vol. 3 (4). URL: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/477/>.
6. Gambarato R. Transmedia Project Design: Theoretical and Analytical Considerations. *Baltic Screen Media Review*. 2013. № 1. P. 84–85. DOI: 10.1515/bsmr-2015-0006.
7. Zhurba M. The Transmedia Universe of Digitized Culture. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018. № 3. С. 9–14. DOI: 10.32461/2226-3209.3.2018.147088.
8. Соколова Н. Трансмедиа и «Интерпретативные сообщества». *Международный журнал исследований культуры*. 2011. № 3 (4). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transmedia-iinterpretativnye-soobschestva>.
9. Орехова В. Технологія трансмедіа як феномен сучасної мистецької освіти: теоретичні аспекти. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки» : науковий журнал*. 2019. Вип. 176. С. 250–256. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/176/nz_176-250-256.pdf.
10. McMahon K. McLuhan's Wake. 2004. 1 DVD. URL: <http://www.umanitoba.ca/cm/vol11/no5/mcluhan-swake.html>.
11. Женченко М. Поняття «мультимедіа», «крос-медіа», «трансмедіа» у науковому дискурсі цифрової доби. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 52. С. 72–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_12.
12. Jakubetz C. Crossmedia. UVK 2, überarb. Auflage. Konstanz, 2011.
13. Журба М. Дигіталізація культури та медіаризики: метафізичний аспект. *Вісник Дніпропетровського університету. Філософія*. 2013. Т. 20. Вип. 23 (2). С. 114–120.
14. Manovich L. The Language of New Media. Cambridge : MIT Press, 2001.
15. Агрикова Е. Формирование трансмедийной компетентности студентов – будущих журналистов : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Самара, 2017. 202 с.
16. Spaulding E. Transmedia Storytelling Principles, Practices, & Prototypes for Designing Narrative Experiences With the Audience : Graduate Thesis Documentation. Carnegie Mellon University, 2012.
17. The Band as a Brand – transmedia storytelling and music. *Conducttr*. URL: <http://www.tstoryteller.com/the-band-as-a-brand-transmedia-storytelling-and-music>.
18. Teens, media and collaborative cultures: exploiting teens' transmedia skills in the classroom / C. Scolari (ed.). Barcelon, Spain : Universitat Pompeu Fabra, 2018. URL: http://transmedialiteracy.upf.edu/sites/default/files/files/TL_Teens_en.pdf.
19. Тимчук Л. Теоретико-методичні засади проєктування цифрових наративів у навчанні майбутніх магістрів освіти : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.10. Київ, 2017. 468 с.